

Nota van zienswijzen

Wijziging omgevingsplan – thematische wijziging regels voor sierteelt

Inleiding

Vanaf 3 juni tot 15 juli 2026 heeft de wijziging van het omgevingsplan ter inzage gelegen. Deze wijziging ziet toe op een thematische wijziging ten aanzien van regels voor sierteelt. Het doel is om duidelijke regels te maken om de impact van gewasbeschermingsmiddelen in de sierteelt op de volksgezondheid te beperken en duidelijkheid te bieden aan telers.

In de voornoemde periode heeft eenieder de mogelijkheid gehad om schriftelijk of mondeling een zienswijze kenbaar maken op de wijziging van het omgevingsplan. Er zijn binnen de termijn 17 zienswijzen ingediend. Alle indieners zijn ontvankelijk.

In de voorliggende nota worden de zienswijzen samengevat. Allereerst wordt een korte algemene toelichting opgenomen, waarna vervolgens op alle zienswijzen wordt ingegaan. De zienswijzen van de belangenorganisaties worden apart behandeld, en de overige zienswijzen worden – per onderwerp - gebundeld behandeld. Dit vanwege het feit dat er inhoudelijk sterke overlap is tussen de diverse zienswijzen. Afsluitend wordt er een conclusie gegeven waarin wordt aangegeven of er aanleiding bestaat om het plan aan te passen. De persoonsgegevens zijn ter bescherming van de privacy achterwege gelaten.

De nota van zienswijzen maakt onderdeel uit van de besluitvorming voor de vaststelling van de wijziging van het omgevingsplan.

Algemeen

In het kader van de wijziging van het omgevingsplan is een toelichting opgesteld die nader uitleg geeft over de afwegingen die hieraan ten grondslag liggen. Deze is eveneens digitaal beschikbaar gesteld vanaf het moment dat de ontwerpwijziging ter inzage is gelegd. In de bijlage wordt dit document volledigheidshalve nogmaals opgenomen.

De wijziging van het omgevingsplan is onder andere gebaseerd op het voorzorgsbeginsel. Op basis van het voorzorgsbeginsel kunnen maatregelen getroffen worden als er onzekerheid bestaat over de risico's voor mens, dier of milieu. Deze maatregelen zijn gericht op risicobeheer. De keuze van de maatregelen hangt af van (onder meer) de ernst van het risico en de mate van wetenschappelijke onzekerheid. Het is aan de overheid om hierin een balans te vinden. In voorliggende situatie zijn potentieel schadelijke gevolgen voor de gezondheid door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op basis van het tot nu toe bekende wetenschappelijk bewijsmateriaal niet uit te sluiten, terwijl daar wel een gegronde vrees is dat die effecten er zullen zijn. De gemeente heeft daarom gekozen om maatregelen te nemen ter bescherming van de volksgezondheid, zonder hierover eerst wetenschappelijk uitsluitsel te willen afwachten.

Hierbij wordt opgemerkt dat zowel de Europese autoriteit die gewasbeschermingsmiddelen heeft goedgekeurd (European Food Safety Authority (EFSA)) als de Nederlandse autoriteit die de middelen heeft toegelaten op de Nederlandse markt (het Ctgb) onderkent dat er sprake is van een lacune ten aanzien van een aantal gewasbeschermingsmiddelen en – kort gezegd – het effect dat zij mogelijk hebben op mensen, met name ten aanzien van neurologische aandoeningen op de langere termijn.¹ Inzicht in de effecten van cumulatieve blootstelling, en specifiek de mogelijkheid dat blootstelling aan een combinatie van gewasbeschermingsmiddelen schadelijker kan zijn dan blootstelling aan individuele middelen, is daarbij één van de aandachtspunten.

Hoewel er nog geen wetenschappelijke zekerheid is ten aanzien van de effecten, ziet de gemeente in de ernst van de potentiële effecten grond om uit voorzorg voor sierteelt met een hoog gebruik aan gewasbeschermingsmiddelen een zoneringsystematiek in te richten. Die systematiek houdt in de kern in dat er zones worden aangewezen waarbinnen het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen wordt beperkt. Ook voor de omvang van de zone geldt echter dat er (nog) geen wetenschappelijke consensus bestaat. Daarom is gekozen om in basis aan te sluiten op de inmiddels vaste rechtspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de Afdeling Bestuursrechtspraak) waaruit volgt dat een afstand van 50 meter tussen gevoelige functies en agrarische bedrijvigheid waarbij gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt, niet onredelijk is.

Als gemeente zetten wij ons in voor een goede en veilige fysieke leefomgeving, waarbij ons omgevingsplan op grond van artikel 4.2 van de Omgevingswet toeziet op de regels die nodig zijn met het oog op een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Voor een evenwichtige toedeling van functies aan locaties is een breed scala aan aspecten van belang. Niet ieder aspect valt qua regulering onder de bevoegdheid van de gemeente. Zo ligt de verantwoordelijkheid voor het beschermen van Natura-2000 gebieden in beginsel bij de provincie, en de verantwoordelijkheid voor het watersysteem bij de waterschappen. Derhalve richt deze wijziging van het omgevingsplan zich met name op de volksgezondheid, en voorziet het omgevingsplan niet in regelgeving waarvoor de bevoegdheid primair bij overige overheden ligt. Dit betekent niet dat onderwerpen zoals water en natuur niet van belang zijn voor een goede en veilige fysieke leefomgeving, maar hiervoor geldt dat de keuze voor regelgeving bij andere overheden ligt, en niet bij de gemeente.

Wij zien dat wetenschappelijke inzichten of overige gewijzigde omstandigheden, op enig moment aanleiding kunnen geven om van koers te wijzigen. Hierbij speelt bovendien dat er gewerkt wordt aan een landelijk convenant. Op dit moment is dit nog slechts een intentieverklaring, waarbij de doelen met

¹ EFSA Europe, *Glyphosate: no critical areas of concern; data gaps identified*, 6 juli 2023. Rb. Noord-Nederland, 12 juni 2023, ECLI:NL:RBNNE:2023:2333.

name op het jaar 2040 zijn gericht. Deze nationale, toekomstige regelgeving is echter in een zodanig pril stadium dat het niet afdoet aan de noodzaak die de gemeente ziet om nu al via wijziging van het omgevingsplan maatregelen te nemen ter bescherming van de volksgezondheid.

Zienswijzen van (maatschappelijke) belangenorganisaties

1. Zienswijze KAVB

De KAVB geeft aan dat de regeling aan kwaliteit wint wanneer een aantal punten wordt aangescherpt. Onderstaand wordt dit per punt samengevat, waarna vervolgens hierop een reactie gegeven wordt.

- De wetenschappelijke onderbouwing versterken

De KAVB geeft aan dat er op onderdelen nog onvoldoende inzichtelijk is gemaakt waarom is gekozen voor een generieke afstandsnorm van 50 meter, alsook waarom onderscheid is gemaakt op basis van het gebruik van meer dan 20 kilogram gewasbeschermingsmiddelen per hectare per jaar. Daarnaast wordt gesteld dat een expliciete beschouwing van de invloed van moderne emissiebeperkende technieken, geïntegreerde gewasbescherming en andere innovaties ontbreekt. Ook de eigenschappen van het middel, de toepassingstechniek, emissie reducerende maatregelen en de feitelijke blootstelling zijn bepalende factoren.

Reactie

Gekozen is om aan te sluiten op de inmiddels vaste rechtspraak voor nieuwe situaties dat een afstand van 50 meter tussen gevoelige functies en agrarische bedrijvigheid waarbij gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt, niet onredelijk is.

Voor de begrenzing van de hoeveelheid gewasbeschermingsmiddelen op 20 kg per hectare per jaar is gekozen om niet alle sierteelt te beperken, maar enkel die sierteelt waarbij sprake is van een hoog gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Daarmee staat de beperking van sierteelt in redelijke verhouding tot de (gezondheids)belangen die beschermd worden met de regeling. Voor hoog gebruik is aangesloten bij het Compendium voor de Leefomgeving, die hoog gebruik omschrijft als het gebruik van meer dan 20 kg gewasbeschermingsmiddelen per hectare per jaar. Dit is eveneens de hoeveelheid gewasbeschermingsmiddelen die blijkens cijfers van het CBS bij reguliere akkerbouwgewassen doorgaans maximaal aan de orde is. Zo wordt gewaarborgd dat sierteelt in ieder geval niet strenger wordt gereguleerd dan andere akkerbouwgewassen.

- De noodzaak en bewezen effectiviteit van de gekozen maatregelen

De KAVB constateert dat de toelichting beperkt ingaat op de vraag waarom juist de gekozen instrumenten de meest passende wijze vormen om de bescherming van de leefomgeving te versterken. Daarbij wordt slechts beperkt aandacht besteed aan alternatieven die eveneens kunnen bijdragen aan hetzelfde beschermingsniveau. De KAVB acht het wenselijk dat de gemeente explicieter motiveert waarom de gekozen systematiek effectiever wordt geacht dan een benadering waarin aantoonbare emissiereductie, innovatieve technieken en maatwerk een grotere rol spelen.

Reactie

Als gemeente willen wij invulling geven aan het voorzorgsbeginsel. Die invulling dient wel in verhouding te staan tot het doel. Zoals ook toegelicht in reactie op uw zienswijzeonderdeel 'de wetenschappelijke onderbouwing versterken', is voor deze specifieke vormgeving gekozen omdat daarmee de beperking van sierteelt in redelijke verhouding staat tot de (gezondheids)belangen die beschermd worden met de regeling – namelijk door niet alle sierteelt te reguleren, maar alleen sierteelt die boven een bepaalde gebruiksgrens aan potentieel schadelijke gewasbeschermingsmiddelen uitkomt, en alleen op bepaalde, gevoelige locaties, in plaats van op alle locaties. Het is vervolgens aan de sierteler om te bepalen hoe aan de normering wordt voldaan. Er is in voorliggende situatie gekozen om regelgeving in het omgevingsplan te verankeren zodat voor eenieder duidelijk is welke regels gelden – voor telers, maar ook voor omwonenden. Dit alles afwegende, zijn wij tot de beslissing gekomen om via een wijziging van het omgevingsplan de gewasbeschermingsmiddelen gebruikt bij sierteelt te reguleren. Daarnaast zijn wij

ons als gemeente zeker ervan bewust dat er al geruime tijd geïnvesteerd wordt in diverse emissiebeperkende technologie, en moedigen deze ontwikkelingen zeker aan. Dit is juist de reden waarom ook aansluiting wordt gezocht bij de doelstellingen van de Drentse Lelie, door te voorzien in een stapsgewijs “afbouwpad”, dat ongeveer gelijke tred houdt met voornoemde doelstellingen.. De wijziging van het omgevingsplan staat dergelijke innovatie dan ook niet in de weg, in tegendeel: innovatie vormt juist een schakel waardoor er voldaan kan worden aan de bepalingen uit het omgevingsplan.

- **Proportionaliteit, subsidiariteit en maatwerk**

De KAVB constateert dat de toelichting nog beperkt inzichtelijk maakt waarom is gekozen voor een generieke regeling en waarom minder ingrijpende alternatieven onvoldoende bescherming zouden bieden. Daarbij kan onder meer worden gedacht aan gebiedsgericht maatwerk, aanvullende emissiebeperkende maatregelen of innovatieve technieken die een vergelijkbaar beschermingsniveau kunnen realiseren. Een toekomstbestendige regeling vraagt naar het oordeel van de KAVB om voldoende flexibiliteit om nieuwe ontwikkelingen en bewezen effectieve innovaties te kunnen meewegen. Daarmee wordt niet alleen aangesloten bij de praktijk van de sector, maar tevens bij de uitgangspunten van proportionaliteit en subsidiariteit.

Reactie

In de separate toelichting van de sierteeltregeling wordt de achtergrond voor de gekozen wijziging nader onderbouwd (zie bijlage). De keuze is uiteindelijk gemaakt om een generieke regeling nader uit te werken om zodoende duidelijkheid aan zowel de telers als de omgeving te geven. Het verlenen van maatwerk is complex, en zeker in een situatie waarin gehandeld wordt op basis van het voorzorgsbeginsel. Dat zou ook qua regulering zeer tijdrovend kunnen zijn, terwijl dat bij snelveranderende, innovatieve technieken onwenselijk zou zijn. Daarmee resteert slechts de vraag of wij niet voor een generieke maatregel bóven maatwerk hadden mogen kiezen. Om voornoemde redenen menen wij van niet. Maatwerk is bovendien niet categoriaal uitgesloten: telers kunnen onverminderd verzoeken om een afwijking van het omgevingsplan, maar het is dan aan de teler om toe te lichten dat hun gewenste afwijking onverminderd in een evenwichtige toedeling van functies aan locaties voorziet. Oftewel: als telers menen dat met innovatieve technieken (die ruimtelijk te borgen zijn) een gelijke bescherming van de volksgezondheid kan worden bereikt, kunnen zij dit (met een locatiespecifieke onderbouwing) aan het college voorleggen. Indachtig het voorzorgsbeginsel, vinden wij dit een aanpak die recht doet aan alle betrokken belangen.

Het werken met generieke beperkingen is op dit moment dan ook de meest werkbare vorm van regulering. Insteek van de regeling is bovendien dat, hoewel de planregels voor onbepaalde tijd worden vastgesteld, deze regeling in 2030 opnieuw wordt beoordeeld en zal de raad bezien of de stand van de wetenschap of de ontwikkelingen in de sierteelt aanleiding geven hiervan terug te komen of een andere afstandsnorm te stellen. Ook kan nieuwe landelijke en/of provinciale wet- en regelgeving tot andere inzichten leiden. Daarnaast sluit een zonering zoals nu aangebracht, aan bij de eerdere maatregelen die in verschillende gemeenten zijn genomen en die bovendien een juridische toets van de Afdeling Bestuursrechtspraak hebben kunnen doorstaan. In de mededeling van de Europese Commissie over de toepassing van het voorzorgsbeginsel, wordt aangemoedigd om maatregelen te nemen die reeds in soortgelijke situaties genomen zijn.²

- **Juridische houdbaarheid en relatie landelijke beoordelingskaders**

De KAVB acht het van belang dat de gemeente haar keuzes nadrukkelijk verbindt met de bestaande landelijke kaders voor gewasbescherming. Binnen dit stelsel beoordeelt het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) onafhankelijk of gewasbeschermingsmiddelen, bij toepassing overeenkomstig de wettelijke gebruiksvoorschriften, veilig kunnen worden gebruikt. Wanneer

² Mededeling van de Commissie over het voorzorgsbeginsel (COM 2000 1 definitief), p.18.

gemeenten aanvullende planologische beperkingen introduceren, vraagt dit om een zelfstandige ruimtelijke motivering waaruit blijkt waarom deze maatregelen in de lokale situatie noodzakelijk zijn.

Reactie

De gemeente sluit indien nodig uiteraard aan op landelijke kaders. In dit geval is het wettelijke kader de goedkeuring door de Europese autoriteit die gewasbeschermingsmiddelen heeft goedgekeurd (European Food Safety Authority (EFSA)), de toelating van de gewasbeschermingsmiddelen op de markt door het Ctgb, en de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Wgb). De Wgb stelt echter regels met betrekking tot het op de markt brengen van middelen, maar stelt geen regels aan het gebruik van die middelen. Evenmin geeft de Wgb antwoord op de vraag wáár en hoe dicht nabij gevoelige functies toegelaten gewasbeschermingsmiddelen mogen worden ingezet. Dit is een taak die het Rijk nadrukkelijk bij gemeenten heeft gelegd, die “in nieuw op te stellen bestemmingsplannen (Ruimtelijke Ordening) regels opstellen die bijdragen aan het verminderen van het risico op blootstelling”.³ Onder huidig recht worden die regels opgenomen in het omgevingsplan.

Hierbij wordt opgemerkt dat zowel de EFSA als het Ctgb, erkent dat er sprake is van een lacune ten aanzien van een aantal gewasbeschermingsmiddelen en – kort gezegd – het effect dat zij mogelijk hebben op mensen, met name ten aanzien van neurologische aandoeningen op de langere termijn.⁴

Juist vanwege deze lacune, en vanwege de taak die het Rijk bij gemeenten heeft belegd, is het enkel ‘aansluiten op’ landelijke kaders, niet voldoende in het licht van het voorzorgsbeginsel. De gemeente krijgt dan ook de ruimte om invulling te geven aan het voorzorgsbeginsel. Dit is een taak die de gemeente ook op móet pakken, als bevoegd gezag voor de ruimtelijke ordening.

Ook wordt door het KAVB het landelijk convenant genoemd. Op dit moment is dit echter slechts een intentieverklaring, waarbij de doelen met name op het jaar 2040 zijn gericht. Op dit moment kan hier dus geen sturing of bescherming aan worden ontleend. Mochten er wel concrete richtlijnen of voorschriften komen, dan zullen gemeentelijke regels indien nodig bijgesteld worden. Vooralsnog is echter, mede vanwege het feit dat er nu behoefte is aan duidelijkheid, nog geen reden om af te zien van de wijziging van het omgevingsplan.

Evaluatie

Door het KAVB wordt verzocht om vast te leggen dat de regeling periodiek wordt geëvalueerd op basis van monitoring, praktijkervaringen en nieuwe wetenschappelijke inzichten.

Reactie

De planregels gelden voor onbepaalde tijd, maar wij willen periodiek beoordelen of de regels nog aansluiten bij de praktijk en relevante wetenschappelijke inzichten. De regeling wordt in 2030 opnieuw beoordeeld en dan zal de raad ook bezien of de stand van de wetenschap of de ontwikkelingen in de sierteelt aanleiding geven het één en ander te herzien.

- **Overgangsrecht**

Onduidelijk blijft wanneer sprake is van uitbreiding, intensivering of een nieuwe ontwikkeling. Hierdoor kunnen verschillen in interpretatie ontstaan bij de uitvoering van de regeling. Daarnaast acht de KAVB het van belang dat reguliere bedrijfsontwikkeling, bedrijfsopvolging en investeringen in verduurzaming

³ Geactualiseerd Nederlands actieplan duurzaam gebruik gewasbeschermingsmiddelen 2022 t/m 2025, p. 19

⁴ EFSA Europe, Glyphosate: no critical areas of concern; data gaps identified, 6 juli 2023. Rb. Noord-Nederland, 12 juni 2023
ECLI:NL:RBNNE:2023:2333.

ook in de toekomst mogelijk blijven, voor zover deze niet leiden tot een wezenlijk andere ruimtelijke situatie.

Reactie

In artikel 20.4, eerste lid Omgevingsplan wordt omschreven dat het verbod op sierteeltactiviteit niet van toepassing is op reeds aangevangen sierteelt. Het verbod geldt dus wel voor nieuwe sierteelt, dus sierteelt op een perceel waar in het voorgaand jaar geen sierteelt aan de orde was. Artikel 20.4 tweede lid Omgevingsplan zal worden gewijzigd om te verduidelijken wat niet onder bestaand gebruik valt. In lijn met de bedoeling van het verbod, is nu opgenomen dat een wijziging van de sierteeltactiviteit voor zover die leidt tot een toename in het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, niet is toegestaan. Dit ziet dus zowel op een wijziging waarbij een groter oppervlak wordt gebruikt, als op een wijziging waarbij op hetzelfde oppervlak meer gewassen worden aangeplant of enige andere wijziging indien als gevolg daarvan meer gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt dan voorheen.

Reguliere bedrijfsontwikkeling, bedrijfsopvolging en investeringen kunnen ook in de toekomst mogelijk, mits hiervoor aan de bepalingen uit het omgevingsplan wordt voldaan.

- **Meldplicht, toezicht en handhaving**

Voor een goede uitvoering van de regeling is het begrijpelijk dat de gemeente over relevante gegevens wil beschikken. Tegelijkertijd acht de KAVB het van belang dat administratieve lasten beperkt blijven tot hetgeen noodzakelijk is voor toezicht en handhaving. De toelichting maakt nog onvoldoende inzichtelijk waarom alle gevraagde gegevens noodzakelijk zijn en in hoeverre kan worden aangesloten bij bestaande registratiesystemen waar ondernemers reeds gebruik van maken.

De KAVB onderschrijft het belang van een goed handhaafbare regeling. Daarbij is het van belang dat toezicht plaatsvindt op basis van objectieve beoordelingscriteria en dat de regeling voldoende rechtszekerheid biedt.

Reactie

De administratieve lasten worden beperkt door de keuze om niet te werken met een binnenplanse vergunningssystematiek. Het doel van de melding is met name een signaleringsfunctie. Voor de gemeente is het wenselijk om inzicht te hebben in de sierteeltactiviteiten, aangezien het dan in geval van handhavingen verzoeken te controleren is wat de activiteiten ter plaatse zijn, en of er aldus wordt voldaan aan de regels uit het omgevingsplan. Hiervoor zijn niet meer gegevens opgevraagd dan strikt noodzakelijk is voor toezicht en handhaving (naam en contactgegevens van de sierteler en, locatie van de sierteeltactiviteit, zodat duidelijk is om welke sierteeltactiviteit het gaat en hoe de sierteler in kwestie benaderd kan worden; uitgezonderde gewasbeschermingsmiddelen ja/nee, zodat duidelijk is of de teler mogelijk op grond daarvan is uitgezonderd van het verbod; en zo nee: de verwachte hoeveelheid gebruikte gewasbeschermingsmiddelen). Het is bijvoorbeeld voor de beoordeling aan de regels uit het omgevingsplan niet nodig om exact te weten welke stoffen toegepast worden. De indieningsvereisten sluiten in basis aan op de nodige informatie om te kunnen beoordelen of wordt voldaan aan de gestelde verbodsbepalingen.

Volledigheidshalve is de gemeente eveneens voornemens proactief te controleren of wordt voldaan aan de meldingsplicht. Het college zal vervolgens toezicht houden en in voorkomend geval handhavend kunnen optreden wanneer de afstandseis niet in acht wordt genomen.

2. Zienswijze Meten = weten

Door Meten=weten worden per artikel van de ontwerpwijziging opmerkingen meegegeven, waarna geconcludeerd wordt dat regeling niet voldoet aan de vereiste kwaliteit. Daarbij wordt de kanttekening gesteld dat onduidelijk is wat precies voor inspraak is opengesteld, aangezien zowel hoofdstuk 20 als 22 gewijzigd lijken te zijn in het omgevingsplan. Er zijn echter uitsluitend wijzigingen aangebracht in

hoofdstuk 20. Afdeling 20.1 is toegevoegd aan het omgevingsplan. Hoofdstuk 22 is ongewijzigd gebleven. Onderstaand wordt per artikel een reactie gegeven op de opmerkingen uit de zienswijze.

- **Artikel 20.1**

Gesteld wordt dat het artikel onduidelijk is omdat lid 1 en 2 naar iets verwijzen dat niet eenvoudig is te achterhalen, en bovendien een tijdelijk karakter heeft. Dit kan dus morgen al anders zijn.

Voor lid 3 wordt eveneens gesteld dat deze onduidelijk is, en dat er een politieke keuze wordt gemaakt. Voor het gebruik van bestrijdingsmiddelen is mogelijk een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit benodigd. De regels uit het omgevingsplan zijn wat dat betreft niet bepalend.

Reactie

Dit artikel bepaalt dat de regels in ieder geval gelden in aanvulling op de regels in het tijdelijk deel van het omgevingsplan. Voor zover sprake is van strijdigheid tussen de regels in het tijdelijk deel van het omgevingsplan en de nieuwe regeling, gaan de nieuwe regels ten aanzien van sierteelt voor op de regels uit het tijdelijk deel. Dit artikel regelt daarnaast een vergelijkbare voorrang op de TAM-plannen in hoofdstuk 22a tot en met 22z van dit omgevingsplan.

Het tijdelijk deel van het omgevingsplan wordt bovendien op enig moment omgezet naar een permanent omgevingsplan. Het is niet mogelijk dit ongemerkt te doen, aangezien hier de nodige procedures voor moeten worden doorlopen. Het is dan ook, net zoals voor de voorliggende wijziging van het omgevingsplan, niet mogelijk dat het omgevingsplan plots wijzigt. Overigens merken wij op dat het hebben van een tijdelijk deel van een omgevingsplan, standaard is en te maken heeft met het overgangsrecht uit de Omgevingswet (art. 22.1 e.v.).

Ten slotte klopt het dat het omgevingsplan niet toeziet op vergunningplicht in het kader van de Natura 2000-activiteit. De gemeente is hiervoor namelijk niet het bevoegd gezag. De vergunningplicht volgt uit de Omgevingswet. De wijziging van het omgevingsplan sluit niet uit dat er mogelijk nog een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit nodig is voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. De omgevingsplanwijziging is niet van invloed op die vergunningplicht..

- **Artikel 20.2**

In de zienwijze wordt gesteld dat het een politieke keuze is dat enkel sierteelt onder de verbodsbepalingen wordt opgenomen. Deze keuze wordt onvoldoende onderbouwd. Gesteld wordt dat niet de teelt of het gewas centraal moet staan, maar het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Tevens wordt opgemerkt dat de bepalingen impliceren dat de teelt van andere gewassen wel is toegestaan binnen 50 meter.

Reactie

Aan de wijziging van het omgevingsplan ligt inderdaad – mede – een politieke keuze ten grondslag. Op 27 mei 2025 heeft de gemeenteraad unaniem een motie aangenomen om te onderzoeken of er juridische mogelijkheden zijn om in de gemeente Westerveld de impact van sierteelt tijdelijk (tot ten minste 2030) te beperken. Hieruit kwam naar voren dat er hiertoe mogelijkheden zijn, zoals het wijzigen van het omgevingsplan. De gemeenteraad van Westerveld heeft op 17 februari 2026 vervolgens daarbij kaders vastgesteld voor het sierteeltbeleid. Daarbij is het een politieke keuze dat de regeling zich uitsluitend richt op sierteelt waarbij sprake is van een hoog gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, omdat sierteelt regelmatig onderwerp van publieke en politieke discussie is. Deze discussie gaat met name om zorgen over de mogelijke impact van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op de volksgezondheid, vanwege de hoge frequentie en grote hoeveelheid gewasbeschermingsmiddelen die bij sierteelt wordt gebruikt. Voorgaande uitgangspunten zijn verwerkt in de regeling van het omgevingsplan. Bij de toepassing van het voorzorgsbeginsel geldt als uitgangspunt dat bij de maatregelen die in dat kader genomen worden, een goede verhouding bestaat tussen het doel en de middelen en dat de

maatregel niet discriminerend is. Mede daarom richt de regeling zich op alleen het type sierteelt waarbij sprake is van een hoger gebruik van gewasbeschermingsmiddelen dan bij reguliere akkerbouwgewassen. Uit het Compendium van de Leefomgeving blijkt dat bij 20 kg per hectare per jaar sprake is van een 'hoog' gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Dat is ook het maximum dat bij reguliere akkerbouw wordt aangetroffen. Er is voor gekozen om siertelers de kans te geven hier stapsgewijs naartoe te werken. In het kader hiervan is overwogen dat belang toekomt aan het gegeven dat sierteelt, anders dan voedselteelt, niet bijdraagt aan doelstellingen op het gebied van voedselzekerheid. Hoewel bij voedselteelt in de regel dus toch al aan de voor siertelers gehanteerde norm wordt voldaan, rechtvaardigt het belang van de voedselzekerheid dat niet voor alle gewasteelt eenzelfde norm wordt gesteld.

Gesteld wordt dat niet de teelt of het gewas centraal moet staan, maar het gebruik van bestrijdingsmiddelen

Tevens wordt – in relatie tot de definitie van de sierteeltgevoelige locatie - de vraag gesteld of het mogelijk is dat een locatie gevoelig kan zijn voor een bepaalde teelt. Er worden bovendien verschillen geconstateerd tussen de definitie van 'sierteeltgevoelige locatie' en de definitie 'kwetsbare gebieden' conform de Richtlijn 2009/128 en de Verordening 1109/2009.

Reactie

Een landelijk, dan wel Europees, gedragen definitie voor de sierteeltgevoelige locatie bestaat niet. In voorliggende situatie is sprake van een gemeentelijke regeling omtrent ruimtelijke ordening, waarbij de gemeente zelf de keuzevrijheid heeft om invulling te geven aan de te hanteren definities. De definities zijn zo gekozen zodat deze aansluiten op het doel van de regeling; te weten het beperken van de impact van gewasbeschermingsmiddelen op de gezondheid. Gemeenten hebben daarbij nadrukkelijk een taak bij het beschermen van kwetsbare groepen tegen blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen. De Richtlijn duurzaam gebruik pesticiden (2009/128/EG) verplicht landen om kwetsbare groepen te beschermen tegen schade door pesticiden (art. 12 lid 1, onder a). Kwetsbare groepen zijn onder andere: zwangere vrouwen, vrouwen die borstvoeding geven, ongeboren kinderen, zuigelingen, kinderen en ouderen, alsmede bewoners die gedurende langere tijd blootstaan aan hoge doses pesticiden (art. 3, punt 14 van Verordening (EG) 1107/2009). De sierteeltgevoelige locaties omvat plaatsen waar mensen – en kwetsbare groepen in het bijzonder – mogelijk langdurig verblijven. Wij hebben deze benaming 'sierteeltgevoelige locatie' gekozen omdat de maatregelen zich richten op het beperken van bepaalde vormen van sierteelt omwille van de bescherming van de volksgezondheid en omdat het gebruik van de term '(...)gevoelige locatie' onder de Omgevingswet een gebruikelijke term is voor het duiden van functies, gebouwen of locaties die vanwege de aard van het gebruik op een andere wijze gereguleerd worden ten aanzien van specifieke milieu-effecten.⁵ . Uit de relevante regels uit het Omgevingsplan blijkt dit ook duidelijk.

Voorts wordt gesteld dat de keuze voor de afstandsnorm van 50 meter niet voldoende gemotiveerd is, en niet wetenschappelijk onderbouwd is. Logisch zou zijn geweest als de gemeente aan zou sluiten op de zonering van het Rijk in het kader van het toekomstig stikstofbeleid. Dit betreft zones van 500 meter en 1 kilometer. Echter wordt eveneens gesteld dat Meten = Weten geen voorstander is van zonering voor bestrijdingsmiddelen. De nadruk zou moeten liggen op het type stoffen en diens verspreiding.

Reactie

Het ontbreken van een sluitende wetenschappelijke onderbouwing is de reden dat toepassing wordt gegeven aan het voorzorgsbeginsel. Er is wetenschappelijk gezien geen consensus over de te hanteren afstand. Derhalve is – in combinatie met praktische overwegingen – de keuze gemaakt voor een afstandsnorm die in basis aansluit op regelgeving die voor nieuwe woningbouwontwikkelingen geldt. De

⁵ Zie bijvoorbeeld het gebruik van termen zoals 'geluidgevoelige gebouwen' of 'bodemgevoelige locaties' in het Besluit kwaliteit leefomgeving.

vaste jurisprudentie voor de afstandsnorm van 50 meter berust op overwegingen ten aanzien van gezondheid. Het aansluiten op 500 meter of 1 kilometer is in dit opzicht niet logisch, aangezien dit allereerst gekoppeld is aan natuurdoelstellingen en niet aan volksgezondheid, en bovendien een heel andere stof betreft waarvan de effecten en hoeveelheden mogelijk heel anders uitwerken.

Door Meten = Weten wordt betwijfeld of de wijziging van het omgevingsplan effectief is. Andere teelten zijn wel toegestaan binnen de 50 meter, en blijven de volksgezondheid bedreigen.

Reactie

Het klopt dat de regeling enkel toeziet op sierteelt met een hoog gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. De gemeenteraad van Westerveld heeft zich uitsluitend uitgesproken over het reguleren van sierteelt, en niet voor andere typen gewassen, omdat de discussie in hoofdzaak over sierteelt gaat in plaats van over voedselgewassen. En dat is niet voor niets: gemiddeld genomen is het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen bij sierteelt veel hoger dan bij andere gewassen, terwijl sierteelt bovendien niet bijdraagt aan overwegingen omtrent voedselzekerheid, hetgeen in het kader van een belangenafweging relevant is. Met de wijziging van het omgevingsplan wordt beoogd om het gebruik van grote hoeveelheden gewasbeschermingsmiddelen in de sierteelt nabij kwetsbare locaties te beperken. Daarom wordt sierteelt met een hoog gebruik aan gewasbeschermingsmiddelen op die plekken onder omstandigheden verboden.

Opgemerkt wordt dat de regeling in strijd is met hogere wetgeving, en dat door de wijziging van het omgevingsplan geen vergunningplicht in het kader van een Natura 2000-activiteit benodigd zou zijn. Door de wijziging van het omgevingsplan is het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen zonder beperkingen toegestaan.

Reactie

De regelgeving ten aanzien van de vergunningplicht overeenkomstig de Omgevingswet blijft onverminderd van toepassing. Bovendien gelden er voorschriften op grond van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) voor de teelt van gewassen in de openlucht. Deze voorschriften blijven eveneens onverminderd hetgeen dat in het omgevingsplan wordt opgenomen van toepassing. In zoverre het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen een Natura 2000-activiteit is, is daarvoor ook nog steeds een omgevingsvergunning nodig. De omgevingsplanwijziging stelt enkel grenzen aan de hoeveelheid gewasbeschermingsmiddelen die mag worden gebruikt.

- **Artikel 20.3**

Gesteld wordt dat de uitzonderingen op de verbodsbepalingen enkel achteraf te controleren zijn. Wat de uitzondering ten aanzien van de 20 kg per jaar betreft wordt opgemerkt dat dit geen betekenis heeft indien niets bekend is over de aard van de middelen. Bovendien wordt aangevoerd dat de Drentse Lelie niet terug te vinden is in de voorschriften.

Reactie

Het is niet verplicht dat regels vooraf handhaafbaar zijn. De aard van handhaving is reactief: pas als iets gebeurd is, kan gezien worden of het conform de regels is gebeurd. Voor gebruiksregels geldt overigens dat het ook niet altijd mogelijk is om deze voorafgaand te controleren – immers is het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen niet onverkort verboden, maar gelden maximale hoeveelheden.. Door de meldplicht worden telers gevraagd om gegevens te verstrekken over hun sierteeltactiviteiten, ook indien ze buiten de 50 meter telen. Hiermee wordt inzicht verkregen in de sierteeltactiviteiten binnen gemeente Westerveld. In geval van een handhavingsverzoek kunnen wij direct constateren of wel/niet een melding is ingediend.

Voor zover Meten=Weten meent dat een opgave in kilo's gewasbeschermingsmiddelen zonder betekenis is als niet duidelijk is om welke bestrijdingsmiddelen het gaat, wijst de gemeente op het feit dat er een uitzondering op het verbod geldt voor gewasbeschermingsmiddelen als genoemd in

Uitvoeringsverordening (EU) 2021/1165 (voornamelijk gewasbeschermingsmiddelen die toegestaan zijn bij biologische teelt waarvan géén schadelijk effect op de omgeving te verwachten is). Op deze manier wordt dus wel rekening gehouden met de aard van de middelen. Voor het overige blijft gelden dat hoe dan ook alleen gebruik kan worden gemaakt van gewasbeschermingsmiddelen die op de Nederlandse markt zijn toegelaten. Binnen de context van het omgevingsplan bestaat vervolgens uitsluitend aanleiding om te sturen op de hoeveelheid van de gebruikte gewasbeschermingsmiddelen, maar niet op het type.

De Drentse lelie wordt genoemd in de toelichting op de wijziging van het Omgevingsplan als voorbeeld van de best practices binnen de lelieteeltpraktijk. Bij het opstellen van het afbouwpad van de hoeveelheid gewasbeschermingsmiddelen per jaar als genoemd in art. 20.3 lid 2 Omgevingsplan is de Drentse Lelie betrokken. Wij zien echter geen grond of reden om nog specifieke regels te stellen met betrekking tot de Drentse lelie.

- **Artikel 20.7**

Gesteld wordt dat de bepalingen over controle en handhaving missen. Hoe gaat de gemeente controleren of sprake is van minder dan 20 kg per hectare per jaar?

Reactie

De meldplicht wordt in het omgevingsplan opgenomen. Hierbij wordt eveneens een verplichting voor de teler gegeven om wijzigingen door te geven als deze zich voordoen. Worden wijzigingen niet doorgegeven, dan handelt de teler in strijd met het omgevingsplan, en is het mogelijk voor de gemeente om handhavend op te treden. De praktische uitwerking van hoe toezicht en handhaving exact wordt vormgegeven behoeft niet in het omgevingsplan nader uitgewerkt te worden. Dit is een aandachtspunt voor gemeente Westerveld, waarvoor op dit moment afstemming plaatsvindt met o.a. de Omgevingsdienst.

Daarnaast is handhaving naar zijn aard reactief: pas als iets al gebeurd is, kan geconstateerd worden of het in strijd is met het recht. Ook dit is een handhavingsaspect waar de gemeente nog afstemming over zal hebben met o.a. de Omgevingsdienst.

- **Artikel 22.1**

Gesteld wordt dat hetgeen dat in lid 2 wordt bepaald niet te plaatsen is. Het gebruik van bestrijdingsmiddelen is een milieubelastende activiteit die vergunningplichtig is onder de Omgevingswet. Afdeling 22.3 is dus niet van toepassing.

Reactie

Dit artikel is niet gewijzigd als gevolg van de wijziging van het omgevingsplan. In dit lid worden regels opgenomen voor vergunningplichtige milieubelastende activiteiten waarvoor voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet al een omgevingsvergunning aan de orde was of waarvoor een omgevingsvergunning is aangevraagd. De wijziging van het omgevingsplan staat hier los van, en wijzigt niets aan deze bepalingen. Dit betekent ook dat de vergunningplicht voor nieuwe situaties alsnog mogelijk aan de orde kan zijn indien sprake is van effecten op Natura 2000-gebieden.

Zienswijzen i.r.t. zorgen om gezondheid en milieu

Door diverse omwonenden zijn zorgen geuit in relatie tot de gezondheid en het milieu. Onderstaand worden deze punten samengevat, waarna vervolgens per punt een reactie wordt gegeven.

- **Convenant vs. wijziging omgevingsplan**

In meerdere zienswijzen wordt opgemerkt dat een convenant te vrijblijvend is, en onmogelijk is om juridisch bindend te maken. Derhalve wordt aangegeven dat de wijziging van het omgevingsplan noodzakelijk is.

Reactie

In opdracht van de gemeenteraad van Westerveld zijn beide sporen, dus een wijziging van het omgevingsplan en een convenant tussen telers en de gemeente, nader uitgewerkt. Ook de gemeente ziet uitdagingen ten aanzien van de juridische werking van een convenant, dat immers alleen partijen bindt. Door de wijziging van het omgevingsplan worden regels gesteld die gekoppeld zijn aan het grondgebruik, en niet afhankelijk zijn van onderlinge afspraken. Hiermee kan gezorgd worden dat de regels overal en voor iedereen in de gemeente Westerveld gelden, en voorkomen we creatieve constructies van telers, zoals dat bijvoorbeeld werkzaamheden uitbesteed kunnen worden aan partijen die niet een convenant hebben getekend.

- **Landelijk convenant**

Opgeroepen wordt om niet te wachten op landelijk convenant, aangezien de hierin nog te stellen doelen pas in 2040 gehaald moeten worden.

Reactie

Gezien dit thema in gemeente Westerveld al langere tijd leidt tot maatschappelijke discussie, zien wij het als noodzaak om nu actie te ondernemen. Het landelijk convenant is vooralsnog in hoofdzaak een intentieverklaring. Deze nationale, toekomstige regelgeving is echter in een zodanig pril stadium dat het niet afdoet aan de noodzaak die de gemeente ziet om nu al via wijziging van het omgevingsplan maatregelen te nemen ter bescherming van de volksgezondheid. Mocht het in verband met nationale regelgeving of beleid op enig moment nodig zijn, dan zal de gemeente haar regels aanpassen.

- **Norm is ongeschikt**

Gesteld wordt dat de norm van 20 kg per hectare per jaar ongeschikt is. De schadelijkheid van bestrijdingsmiddelen wordt bepaald door toxiciteit, persistentie, vluchtigheid en cumulatieve effecten, en niet uitsluitend door de gebruikte hoeveelheid. De kilo norm biedt daardoor geen adequaat beeld van de gezondheidseffecten van de bestrijdingsmiddelen. Het voorgestelde systeem is te grofmazig om het beoogde doel van de regeling te bereiken. Ook leidt dit mogelijk tot het gebruik van geconcentreerdere, zwaardere middelen. Eveneens wordt gesteld dat de CBS-cijfers slechts een algemene indicatie geven, en niet relevant zijn voor de regels in het omgevingsplan.

Reactie

Als gemeente betrekken wij het voorzorgsbeginsel in ons handelen. Dit komt voort uit de situatie dat er op wetenschappelijke basis nog niet voldoende consensus is over de gezondheidkundige effecten van gewasbeschermingsmiddelen. Inzicht in de effecten van cumulatieve blootstelling en de algehele schadelijkheid van de stoffen is gewenst. Juist in deze situatie zoeken wij echter naar een goede balans tussen diverse belangen die ook redelijk is in een situatie waar nog onduidelijkheid heerst. De grens van 20 kg is vooralsnog gekozen om niet alle sierteelt te beperken, maar enkel de sierteelt waarbij sprake is van een hoog gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Hoog gebruik wordt hierbij, in lijn met het Compendium voor de Leefomgeving, gezien als het gebruik van meer dan 20 kg gewasbeschermingsmiddelen per hectare per jaar. Dit is eveneens de hoeveelheid gewasbeschermingsmiddelen die bij reguliere akkerbouwgewassen, conform het CBS, doorgaans maximaal aan de orde is. Wij gebruiken de cijfers van het CBS in de voorliggende situatie om een algemeen beeld te krijgen wat gangbaar is bij reguliere akkerbouw. Deze cijfers zijn gebaseerd op landelijke cijfers, en geven daarmee een goed beeld van de huidige situatie voor reguliere akkerbouw. Als gemeente beschikken wij niet over meer gedetailleerde locatiespecifieke gegevens, hetgeen er daarom toe leidt om aan te sluiten op het Compendium voor de Leefomgeving dan wel CBS-gegevens. Het is natuurlijk zo dat aspecten als toxiciteit, persistentie etc. óók van invloed zijn op de gezondheidsrisico's die gepaard gaan met het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, maar het is niet aan de gemeente om per gewasbeschermingsmiddel aparte normen te stellen – die bij die mate van detaillering vermoedelijk ook locatiespecifiek zouden moeten zijn. De wetenschappelijke kennis over hoe de invloed van deze aspecten relateren aan op de volksgezondheid, zijn is er onvoldoende. Daarom kiest de gemeente kiest daarom ervoor om in ieder geval het kwantitatieve gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de sierteelt (sterk) te beperken, met een belangrijke bescherming van de

volksgezondheid tot gevolg. Voor een aanvullende of alternatieve kwalitatieve beperking ziet de gemeente onvoldoende basis.

Een systeem zoals de milieumeetlat van het CLM, waarbij gewerkt wordt met milieubelastingspunten, zou meerwaarde kunnen bieden als instrument om ook meer gedetailleerd de effecten op de gezondheid inzichtelijk te maken. Vooralsnog is een dergelijk systeem, dat zich specifiek richt op de gezondheid, en waar de gemeente aldus op toeziet, niet voorhanden. De indicatoren richten zich bovendien op het waterleven, bodemleven en het grondwater. Hiervoor is de provincie dan wel het Rijk verantwoordelijk. Overigens heeft het CLM in het verleden bij de milieumeetlat ook in enige mate gezondheid meegewogen, echter richtte dit zich op de mogelijke risico's voor de toepasser, en niet zo zeer voor de verdere omgeving. Deze informatie bleek daarnaast verouderd te zijn, waardoor dit aspect thans niet meer meegenomen wordt. Op het moment dat nieuwe inzichten tot een beter systeem leiden, dat gezondheid op een volwaardigere manier kan meenemen, zal de gemeente mogelijk haar regels hierop herzien. Op dit moment is het werken met hoeveelheden gebruikte gewasbeschermingsmiddelen van een bepaalde soort (namelijk niet de soort gebruikt voor biologische sierteelt als genoemd in Uitvoeringsverordening (EU) 2021/1165) het beste middel dat de gemeente heeft om perk te stellen aan mogelijk schadelijke gewasbeschermingsmiddelen. Verdere detaillering vereist een verdergaande mate van wetenschappelijke zekerheid/aanknopingspunten, die op dit moment ontbreekt. Zoals onderbouwd in de toelichting, is de huidige regeling een evenwichtige manier om op grond van het voorzorgsbeginsel alvast een eerste balans te treffen tussen enerzijds de gezondheidsbelangen van omwonenden en anderzijds de bedrijfsbelangen van telers van sierteelt.

- **Deugdelijke onderbouwing ontbreekt, afstand van 50 meter is niet voldoende**

Door indieners wordt gesteld dat een deugdelijke wetenschappelijke onderbouwing ontbreekt, en dat een afstand van 50 meter niet voldoende is om op een juiste manier invulling te geven aan het voorzorgsbeginsel.

Reactie

Wij gaan in dit geval uit van het voorzorgsbeginsel. Dit beginsel is van toepassing op situaties waarin een sluitende wetenschappelijke onderbouwing vooralsnog niet beschikbaar is, maar er wel voldoende grond is om serieuze (gezondheids)effecten te vrezen. Indien er op wetenschappelijke basis consensus is over de schadelijkheid van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen zou dit naar verwachting leiden tot landelijk beleid. In de periode waarin nog niet voldoende zekerheid bestaat over de effecten, kiezen wij er als gemeente voor om enige beperkingen op te leggen, om zodoende de impact van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen bij sierteelt op de volksgezondheid te beperken. Dit is een taak die het Rijk bovendien nadrukkelijk bij gemeenten heeft belegd, die in omgevingsplannen regels kunnen opstellen die bijdragen aan het verminderen van risico's in de blootstelling aan dergelijke stoffen.⁶ Voor de afstand is gekozen om aan te sluiten op de inmiddels vaste rechtspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak voor nieuwe situaties dat een afstand van 50 meter tussen gevoelige functies en agrarische bedrijvigheid waarbij gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt, niet onredelijk is. Zo sluit de gemeente aan op een door de rechter goedgekeurde afstand. De gemeente ziet op dit moment nog onvoldoende doorslaggevende indicatoren om een grotere afstand te hanteren. Uit de jurisprudentie van de Afdeling Bestuursrecht op dit punt volgt dat de hoogste bestuursrechter al een afweging heeft gemaakt tussen enerzijds de bescherming van de volksgezondheid tegen onzekere risico's en anderzijds de gevolgen voor ondernemers en dat het hanteren van 50 meterzonering in dat opzicht niet onredelijk is.

- **Driftbeperkende voorschriften**

Gesteld wordt dat driftbeperkende voorschriften ontbreken in de regels van het omgevingsplan.

⁶ Geactualiseerd Nederlands actieplan duurzaam gebruik gewasbeschermingsmiddelen 2022 t/m 2025, p. 19

Reactie

Op grond van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) zijn voorschriften aan de orde voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen bij de teelt in de open lucht. Ook provincie Drenthe heeft specifieke voorschriften opgenomen in haar Provinciale omgevingsverordening met betrekking tot drift bij lelieteelt.

- **Toetsing onafhankelijke deskundige organisatie**

Verzocht wordt om regeling te laten toetsen door onafhankelijke deskundige organisatie zoals GGD of RIVM, met in bijzonder aandacht voor gezondheidkundige beoordeling, verwachte blootstelling inzichtelijk maken en uitkomsten expliciet te betrekken.

Reactie

Het RIVM doet op dit moment allerlei onderzoeken op het gebied van gewasbeschermingsmiddelen, en diens impact op de omgeving. Dit omdat de impact nog niet volledig duidelijk is. Ook door de GGD wordt aangegeven dat het nog niet duidelijk is of en in welke mate gewasbeschermingsmiddelen een gezondheidsrisico vormen voor omwonenden. Het algemene advies van de GGD is vooralsnog om daarom de blootstelling zo laag mogelijk te houden.

Het laten toetsen van de regeling door een onafhankelijke deskundige organisatie is derhalve op dit moment niet van meerwaarde. Juist de lopende onderzoeken van diverse onderzoeksinstanties moeten op enig moment duidelijkheid geven in dit vraagstuk. Wetenschappelijke inzichten, of overige gewijzigde omstandigheden, kunnen op enig moment aanleiding geven om onze regeling te herzien.

- **Uitzondering enkel voor biologische sierteelt**

Verzocht wordt om uitsluitend een uitzondering op te nemen voor biologische sierteelt.

Reactie

De regeling kent op dit moment een uitzondering voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen die ook toegepast mogen worden bij biologische sierteelt en als zodanig zijn genoemd in Uitvoeringsverordening (EU) 2021/1165. Aangezien de regeling toeziet op het beperken van de impact van gewasbeschermingsmiddelen achten wij het ook niet passend om deze uitzondering dusdanig vorm te geven dat de uitzondering enkel geldt voor volledig erkende biologische sierteelt. De uitzondering is daarom enkel toegespitst op het gebruik van de gewasbeschermingsmiddelen.

- **Beperkingen meldplicht & handhaving**

Pels Rijcken geeft aan dat er meer gegevens kunnen worden gevraagd in het kader van de meldplicht, zoals soort gewasbeschermingsmiddelen en de frequentie van toepassing. Aangevoerd wordt dat de gemeente dan pas kan ingrijpen wanneer aanwijzingen van overtredingen ontstaan. Gesteld wordt dat de meldplicht zonder voorgaande toetsing de regeling niet goed hand te haven maakt. Om de regeling werkbaar en ook handhaafbaar te maken zal deze daarbij voldoende concreet moeten zijn. Nadrukkelijk wordt daarbij aandacht gevraagd voor het belang van transparantie, ook voor derden, en participatie.

Reactie

In het onderzoek van Pels Rijcken zijn alle mogelijke opties aangegeven voor het beperken van sierteelt. Dit betekent niet dat de maximale invulling hiervan gevolgd zal moeten worden. De keuze hoe de meldplicht vorm krijgt ligt uiteindelijk bij de gemeenteraad. In voorliggende situatie spitst de meldplicht zich toe op de inhoud van de regeling. Wij vragen geen exacte gegevens ten aanzien van het type middelen, aangezien de gemeente op dit punt geen verdere beoordeling uitvoert. De gemeente wil dan ook niet méér gegevens opvragen dan strikt noodzakelijk, ook om zo de administratieve last van telers laag te houden. Ook moeten wij erop kunnen vertrouwen dat telers enkel de wettelijk toegestane middelen toepassen (een onderwerp dat bovendien niet tot de bevoegdheid van de gemeente behoort). Er

is dan ook nadrukkelijk niet gekozen voor een binnenplanse vergunningssystematiek. Vergunningen zijn namelijk bedoeld voor gevallen waarin een voorafgaande individuele beoordeling en een belangenafweging moet plaatsvinden die is toegespitst op een concreet geval of gebied, omdat een algemene regel niet volstaat. Maar ook overigens geldt dat bij een vergunningsystematiek pas ná een overtreding kan worden vastgesteld dat niet conform de vergunningvoorschriften is gehandeld.

Wij begrijpen de vraag naar transparantie, dit is ook één van de voornaamste redenen waarom gewerkt zal worden met een meldplicht. Deze melding heeft hoofdzakelijk een signaleringsfunctie. Desalniettemin moeten we ook zorgen dat de meldplicht werkbaar en doelmatig is. Daarom is gekozen om de meldplicht aan te laten sluiten op de inhoud van de verbodsbepalingen. Wij vragen in de melding om de volgende gegevens: de locatie, het type gewas, welk kalenderjaar de teelt plaatsvindt, het aantal kilogram gewasbeschermingsmiddelen en - indien aan de orde – of sprake is van middelen die zijn toegestaan bij biologische sierteelt. Hoewel de verbodsbepaling in dit omgevingsplan niet van toepassing is op alle vormen van sierteelt – en niet op ieder gebruik van gewasbeschermingsmiddelen – is het voor het goed functioneren van de meldingssysteem waarin deze wijziging van het omgevingsplan voorziet, noodzakelijk dat ook de sierteeltactiviteiten die niet onder het verbod vallen, worden gemeld. Verdere gegevens zijn voor de naleving van onze regeling niet relevant.

Voor de verdere naleving van de regeling is de gemeente voornemens om een systeem in te richten waarbij zij proactief gaat handelen om te controleren of er binnen 50 meter van sierteeltgevoelige locaties sierteeltactiviteiten plaatsvinden. Hierbij helpt de meldingssysteem, waarbij een sierteeltactiviteit voorafgaand aan de uitvoering gemeld moet worden. Indien nodig zal het college handhavend optreden wanneer de regels uit het omgevingsplan niet in acht worden genomen.

Tot slot is participatie in het kader van de uitwerking van de regeling, in dit geval de wijziging van het omgevingsplan, ingevuld door eenieder in de gelegenheid te stellen zijn of haar mening te geven in het gehele proces van totstandkoming van de wijziging. Voor dit onderwerp is het mogelijk geweest om in te spreken tijdens de gemeenteraad, is er een informatieavond geweest en was het mogelijk voor eenieder om een zienswijze in te dienen. Ook speelt het thema al geruime tijd in gemeente Westerveld, en hebben zowel vóór als tijdens het proces tot uitwerking van de wijziging diverse gesprekken plaatsgevonden met zowel telers als maatschappelijke belangenorganisaties. Wanneer de regels uit de wijziging van het omgevingsplan zijn vastgesteld, is nadere participatie niet meer aan de orde. Dan moet duidelijk zijn voor zowel omwonenden als telers wat de regels zijn. De gekozen regeling zal op heldere wijze worden gecommuniceerd aan omwonenden en telers. Uiteraard zal, in geval van wijzigingen als gevolg van wetenschappelijke inzichten of landelijke wet- en regelgeving, weer ruimte geboden worden voor participatie.

- **Toekomstig gebruik van landbouwgrond door andere telers**

Het is van belang dat toekomstige telers binnen de gemeente Westerveld niet kunnen zorgen voor een hoger gebruik van “gewasbeschermingsmiddelen” dan waar de bestaande telers mee te maken gaan krijgen. Gesteld wordt dat niet voldoende geregeld is in de wijziging van het omgevingsplan.

Reactie

De regels in het omgevingsplan zijn niet gekoppeld aan de gebruikers van de gronden. Wel is sprake van enig overgangsrecht voor bestaand gebruik, maar in het algemeen geldt dat zowel voor bestaande als toekomstige telers geldt dat de regels uit het omgevingsplan in acht moeten worden genomen. Zowel voor bestaande als toekomstige telers gelden aldus dezelfde regels.

- **50 meter – vanaf waar geldt dit?**

Iedere bewoner zou veilig in haar of zijn woonomgeving moeten kunnen verblijven. Ook kan worden verwacht dat men voedsel en bloemen kan verbouwen zonder dat er direct op aangrenzende percelen

gebruik wordt gemaakt van gewasbeschermingsmiddelen. Gevraagd wordt om de afstand van 50 meter te laten gelden tot de perceelsgrens van percelen die voor wonen en/of tuinieren worden gebruikt.

Reactie

De zone van 50 meter geldt vanaf de perceelsgrens van een sierteeltgevoelige locatie. Een sierteeltgevoelige locatie is een locatie waaraan in het omgevingsplan of bij een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit één of meer van de volgende functies zijn toegedeeld:

- 1. een woonfunctie, niet zijnde gronden waarop ten aanzien van het wonen uitsluitend een agrarische bedrijfswoning is toegestaan;*
- 2. een bedrijfsfunctie of detailhandelsfunctie waarbij een bedrijfswoning is toegestaan;*
- 3. een horecafunctie waarbij verblijfsrecreatie is toegestaan;*
- 4. een recreatiefunctie waarbij verblijfsrecreatie is toegestaan;*
- 5. een maatschappelijke functie waarbij onderwijs is toegestaan;*
- 6. een maatschappelijke functie waarbij zorgwonen is toegestaan of waarbij gezondheidszorg met een bedgebed is toegestaan;*
- 7. een functie waarbij kinderopvang is toegestaan.*

Tot een sierteeltgevoelige locatie, zoals hiervoor omschreven, behoren ook de daarbij behorende terreinen, zoals – doch niet uitsluitend – tuinen, erven en (toegangs)wegen.

Hiermee is dus rekening gehouden met de bescherming van het wonen en het gebruik als moestuin.

- **Bescherming water en natuur**

Gesteld wordt dat een toetsing van de effecten op grond- en oppervlaktewater, en een beoordeling van effecten op natuur en biodiversiteit, ontbreekt. De regeling wordt strijdig bevonden ten aanzien van normen voor oppervlaktewateren uit de Kaderrichtlijn Water (KRW). Ook wordt geen rekening gehouden met de effecten op droogtegevoelige zandgronden. Ook wordt aangegeven dat waterintensieve teelt voor een verslechtering van de grondwaterstand zorgt en leidt tot een verdroging van de natuur.

Reactie

Wij zijn ons ervan bewust dat de mogelijke effecten van gewasbeschermingsmiddelen verder reiken dan het thema volksgezondheid. De wijziging van het omgevingsplan ziet echter op de volksgezondheid, aangezien daar onze bevoegdheid en onze verantwoordelijkheid ligt. De bescherming van onder andere Natura 2000 en het watersysteem ligt bij andere overheden. Als gemeente is het niet onze rol om hier regelgeving voor te vormen. Dit laat onverlet dat gemeentelijke regelgeving de regelgeving van andere bevoegde gezagen op dit thema niet mag doorkruisen, maar daarvan is ook geen sprake.

- **Motivering bestaande situaties**

In kader van artikel 20.4 moeten ook bestaande situaties gemotiveerd aanvaardbaar zijn. Dit ontbreekt, waardoor gesteld wordt dat het overgangsrecht in is strijd met het zorgvuldigheids- en motiveringsbeginsel.

Reactie

Het verbod uit het omgevingsplan is niet van toepassing op een sierteeltactiviteit die reeds was aangevangen op 1 januari 2026. Hiermee is het voor telers mogelijk om reeds aangevangen activiteiten af te ronden. Nieuwe activiteiten kunnen na inwerkingtreding van de wijziging van het omgevingsplan niet meer worden ontplooid. De gemeenteraad acht het redelijk om telers de kans te geven om reeds aangevangen activiteiten af te ronden. Gezien de onzekerheid over de mogelijke effecten op de gezondheid wordt het per direct verbieden van reeds aangevangen activiteiten te drastisch geacht. Dit is ook een kwestie van een belangenafweging. In die specifieke overgangssituatie maakt de gemeente een net iets andere belangenafweging tussen potentiële nadelen voor volksgezondheid en het belang van de telers, dan bij situaties waar de teelt nog niet is aangevangen.

De verbodsbepaling voorziet bovendien – mede bij wijze van overgangsrecht – in een afbouwpad. De gemeenteraad acht het onevenredig om de norm van 20 kg per hectare per jaar onmiddellijk in werking te laten treden (juist omdat de wijziging van het omgevingsplan ingrijpt op bestaand gebruik), zodat in met een tussenstap van 30 kilo per hectare per jaar, naar deze 20 kg-norm wordt toegewerkt. Tot 2028 neemt de hoeveelheid gewasbeschermingsmiddelen af die binnen de 50-meterzone van een sierteeltgevoelige locatie mag worden gebruikt. Dit betekent ook dat een sierteler die in 2027 van de uitzonderingsmogelijkheid in de verbodsbepaling gebruik wil maken, zijn gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in 2028 verder zal moeten terugdringen. De gemeenteraad acht dit ook haalbaar: het initiatief De Drentse Lelie – waar de gemeenteraad geheel achter staat – heeft tot doel om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de lelieteelt eind 2027 terug te brengen tot (circa) 20 kg per hectare per jaar.

- **Aansluiten op landelijke toekomstvisie gewasbescherming 2030**

Verzocht wordt dat het gemeentelijk omgevingsbeleid aansluit op de landelijke Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 van het ministerie van LVVN. Een zone waarin binnen 50 meter alsnog chemisch-synthetische middelen zijn toegestaan staat loodrecht op de ambities uit deze visie. De hele zone moet worden bestemd voor biologische landbouw of emissievrije teelt.

Reactie

Één van de doelstellingen van de landelijke Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 betreft het verder beperken van emissies van gewasbeschermingsmiddelen naar het milieu tot nagenoeg nul in 2030. Dit onder andere door toepassing van innovatieve, emissiebeperkende technieken. Tegelijkertijd stelt de toekomstvisie ook dat de agrariër centraal staat, en dat sprake is van een transitieperiode. Wij vinden perspectief op een rendabele, toekomstbestendige bedrijfsvoering van groot belang, waarin de sector de kans krijgt de verantwoordelijkheid te nemen tot invulling van de transitie. De regeling van gemeente Westerveld is niet in strijd met de visie uit de Toekomstvisie Gewasbescherming 2030. De regeling van gemeente Westerveld legt immers beperkingen op aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, en wordt eveneens passend gezien voor een mogelijke transitieperiode. Hoewel de planregels voor onbepaalde tijd worden vastgesteld, wordt deze regeling in 2030 opnieuw beschouwd en zal de raad bezien of de stand van de wetenschap of de ontwikkelingen in de sierteelt aanleiding geven hiervan terug te komen of een andere afstandsnorm te stellen. Ook kan nieuwe landelijke en/of provinciale wet- en regelgeving tot andere inzichten leiden. Hierbij wil de gemeente ook benoemen dat de Toekomstvisie Gewasbescherming 2030, hoewel hier wel rekening mee gehouden wordt, slechts een visie is, en geen juridisch bindende kracht of juridische uitwerkingen heeft.

- **Koppeling Nationaal Actieplan Biologisch**

Opgemerkt wordt dat het ministerie van LVVN heeft uitgesproken om het areaal aan biologische landbouw toe te laten nemen van circa 5% naar 15%. Door de indiener wordt voorgesteld om actieve bufferzones rondom kwetsbare functies, dorpskernen en Natura 2000 aan te wijzen waar uitsluitend biologische landbouw is toegestaan. Hiermee wordt zowel de gezondheid als de natuur beschermd.

Reactie

Als gemeente zien wij een toekomstbestendig landelijk gebied als een belangrijk aandachtspunt, en beseffen dat de landbouwsector volop in transitie is. Wij zien de regeling zoals deze nu in het omgevingsplan is opgenomen daarbij eveneens als een mogelijke stimulans voor biologische landbouw. Immers, de omgevingsplanwijziging legt geen beperkingen op aan biologische sierteelt. De regeling ziet toe op het verminderen van de impact van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen bij sierteelt. Opgemerkt wordt dat de regeling zich enkel toespitst op sierteelt in relatie tot volksgezondheid, waarvoor de gemeenteraad zijn verantwoordelijkheid neemt. Dit is een bewuste keuze van de gemeenteraad, nu hij van opvatting is dat het potentiële gezondheidsrisico van gewasbeschermingsmiddelen bij sierteelt extra gewicht toekomt, nu sierteelt – anders dan de teelt van

voedsel – niet bijdraagt aan doelstellingen op het gebied van voedselzekerheid. De verantwoordelijkheid voor de bescherming van Natura 2000-gebieden ligt primair bij de provincie, derhalve is het niet aan de gemeente om hier regelgeving voor in te stellen.

- **Herstel essen**

Gemeente Westerveld kent een rijk cultuurhistorisch essenlandschap. Verzocht wordt om op de essen sierteelt, die niet is gericht op de voedselproductie, uit te sluiten en enkel voedselgewassen voor menselijke consumptie toe te staan. Hiermee worden de dorpskernen beschermd, de lokale identiteit versterkt en de historische functie van het landschap hersteld.

Reactie

De essen worden over het algemeen middels de regels uit het tijdelijke deel van het omgevingsplan, te weten de onderliggende bestemmingsplannen, beschermd. Hiermee wordt beoogd om permanente schade aan de cultuurhistorische essen te voorkomen. Daarnaast zijn rondom de essen veelal sierteeltgevoelige locaties gesitueerd, waardoor hoog gebruik van gewasbeschermingsmiddelen door sierteelt reeds wordt voorkomen op deze plekken. De gemeente heeft zich met onderhavige regeling met name met het oog op de volksgezondheid gericht op het beperken van de impact van gewasbeschermingsmiddelen bij sierteelt. Het breder trekken van de regeling wordt in dit kader niet passend geacht.

- **Koppeling Natura 2000-bufferzones**

Gesteld wordt dat het Rijk voornemens is om bufferzones van 1 kilometer of 500 meter aan te wijzen rondom kwetsbare Natura-2000 gebieden. Planologisch wordt het inconsistent gezien om voor natuur en stikstof grotere zones te hanteren dan voor gezondheid.

Reactie

Het kabinet heeft uitgesproken om te willen gaan werken met zones rondom kwetsbare natuurgebieden. In die zones moet de landbouw, ten aanzien van stikstof, extra rekening houden met de natuur. Aangekondigd wordt dat daar bijvoorbeeld strengere regels kunnen gaan gelden voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Vooralsnog wordt dit nader uitgewerkt, en is nog niet exact bekend wat dit betekent voor telers in relatie tot het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Deze mogelijke regeling is gericht op het beschermen van kwetsbare natuurgebieden, hetgeen de verantwoordelijkheid is van het Rijk dan wel de provincie. Aansluiten op mogelijke toekomstige regelgeving van het Rijk – die een andere grondslag kent en aldus nog niet van kracht is - wordt als voorbarig beschouwd. Nog los ervan dat dit voorbarig zou zijn, blijft ook relevant dat afstanden in het kader van stikstof zouden zien op een andere stof en op een ander belang (namelijk natuur en niet zozeer volksgezondheid). De gemeente ziet dan ook geen reden waarom daarop zou moeten worden aangesloten in het kader van gewasbeschermingsmiddelen.

Op grond van het voorzorgsbeginsel en de vaste rechtspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak acht de gemeenteraad het verantwoord om te werken met een zonering van 50 meter. De gemeente is zich ervan bewust dat wetenschappelijke inzichten of landelijke wet- en regelgeving op enig moment aanleiding kunnen geven om de regeling aan te passen.

- **Rechtsongelijkheid**

Aangevoerd wordt dat discriminatie tussen teelten zorgt voor rechtsongelijkheid. Daarom wordt aangegeven dat de regeling voor alle chemisch-intensieve teelten moet gelden.

Reactie

In het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties heeft de gemeenteraad ruimte om prioriteiten te stellen. In dit geval vindt de gemeenteraad dat aan het potentiële gezondheidsrisico van gewasbeschermingsmiddelen bij sierteelt extra gewicht toekomt, nu sierteelt – anders dan de teelt van voedsel – niet bijdraagt aan doelstellingen op het gebied van voedselzekerheid. De raad ziet dan ook onvoldoende rechtvaardiging voor het toestaan van een structureel hoger gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de sierteelt dan in de akkerbouw. Daarom richt de gemeenteraad zich op sierteelt, en dan ook alleen die sierteelt waarbij sprake is van een hoog gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Een regeling die uitsluitend toeziet op sierteelt met een hoog gebruik aan gewasbeschermingsmiddelen (waarvan uitgezonderd de gewasbeschermingsmiddelen die worden gebruikt bij biologische teelt als bedoeld in Uitvoeringsverordening (EU) 2021/1165) wordt hiermee verdedigbaar geacht.

Dit hoge gebruik van gewasbeschermingsmiddelen komt bovendien (zij het na een tussenstap) overeen met het maximale gebruiksniveau van reguliere akkerbouwgewassen. Hiermee zou het in het algemeen ook geen meerwaarde hebben om de verbodsbepalingen ook voor andere teelten te laten gelden.

Zienswijzen vanuit de sierteeltsector

1. Forse investeringen, toekomstbestendigheid en verzoek ruimte voor maatwerk

Gevraagd wordt om oog te hebben voor de (economische) gevolgen voor familiebedrijven. Vanuit de sector wordt daarbij opgemerkt dat er in het kader van een toekomstbestendige bedrijfsvoering de afgelopen jaren fors is geïnvesteerd in verduurzaming, innovatie en precisielandbouw. De nodige investeringen zijn fors, waarbij een stabiel en betrouwbaar toekomstperspectief van groot belang is. Ook wordt door velen aangegeven actief deel te nemen aan de Drentse Lelie. Dit maakt dat het moeilijk te begrijpen is waarom er geen onderscheid wordt gemaakt tussen bedrijven die investeren in emissiereductie, en bedrijven (bijvoorbeeld bij andere type teelten) die dit niet doen. Hierdoor mist de prikkel om te innoveren. Het verzoek is om bij de besluitvorming rekening te houden met bedrijven die aantoonbaar investeren in innovatie, emissiereductie en verduurzaming. Dit door ruimte over te houden voor maatwerk.

Reactie

Wij zien dat er de afgelopen jaren veel is geïnvesteerd in verduurzaming en innovatie. Als gemeente juichen wij dit sterk toe. Het is in onze optiek echter niet nodig om verder onderscheid te maken tussen bedrijven die aantoonbaar investeren in emissiereductie, en bedrijven die dit niet doen. Indirect wordt dit onderscheid al gemaakt door de regeling. Immers, telers die de afgelopen jaren al sterk hebben geïnvesteerd in innovatie zullen naar verwachting eenvoudiger voldoen aan de regeling. Indien zij sterk hebben ingezet op emissiereductie dan zal voor deze telers wellicht geen sprake meer zijn van een hoog gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Wanneer een teler geen investeringen heeft gedaan zal eerder sprake zijn van knelpunten.

De regeling kan juist gezien worden als stimulans om te innoveren. Wanneer telers innoveren en verduurzamen zullen zij immers aan de regeling kunnen voldoen. Om telers bovendien ruimte te bieden hoeft de norm van 20 kilogram gewasbestrijdingsmiddelen per hectare per jaar niet van de ene op de andere dag te worden bereikt, maar kan deze met een tussenstap worden gehaald. De raad heeft hierbij aansluiting gezocht bij de ambities van De Drentse Lelie. Dit is een ambitieus programma van Drentse lelietelers, dat onder andere erop is gericht om eind 2027 niet méér dan 20 kilogram gewasbeschermingsmiddelen per hectare per jaar te gebruiken in de lelieteelt. In de ogen van de raad is dit doel aan te merken als een best practice in de lelieteelt. De belangen van de lelietelers zijn in voldoende mate meegenomen, door hen de mogelijkheid te bieden bij deze best practices aan te sluiten. Ook zijn middelen die gebruikt mogen worden bij biologische sierteelt alsnog toegestaan. Voorts wordt opgemerkt dat het verbod uit het omgevingsplan slechts ziet op een strook van 50 meter. Dit geeft telers voldoende mogelijkheden. De continuïteit van het bedrijf hoeft zo niet in het geding te komen.

Er is bewust voor gekozen om een generieke regeling op te stellen, in plaats van maatwerk per situatie. Een generieke regeling zorgt juist voor duidelijkheid en gelijkheid. Voor telers en omwonenden is duidelijk welke regels gelden, en ook voor de gemeente is een generieke regeling werkbaar en

handhaafbaar. Wel is het zo dat de regeling enkel geldt voor sierteelt met een hoog gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. In het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties heeft de gemeenteraad ruimte om prioriteiten te stellen. In dit geval vindt de gemeenteraad dat aan het potentiële gezondheidsrisico van gewasbeschermingsmiddelen bij sierteelt extra gewicht toekomt, nu sierteelt – anders dan de teelt van voedsel – niet bijdraagt aan doelstellingen op het gebied van voedselzekerheid. Bovendien zal voor overige teelten, blijkens CBS-cijfers, over het algemeen geen sprake zijn van een hoger gebruik aan gewasbeschermingsmiddelen dan 20 kg per hectare per jaar.

2. Teeltrotatie wordt moeilijker

Gesteld wordt dat teeltrotatie steeds lastiger wordt. Juist een ruime vruchtwisseling is essentieel voor een gezonde bodem, een lage ziektedruk en het kunnen telen van kwalitatief hoogwaardige producten met zo min mogelijk inzet van gewasbeschermingsmiddelen. Deze rotatie komt onder druk te staan, wat een negatief effect heeft op een duurzame bedrijfsvoering.

Reactie

Uiteraard is teeltrotatie eenvoudiger als er in zijn geheel geen sprake is van beperkingen voor het gebruik. Voor telers resteert ook met deze omgevingsplanwijziging echter nog voldoende van dit commerciële belang, om verschillende redenen. Daarbij staat voorop dat er geen algeheel verbod op sierteelt zal gelden, maar slechts een verbod op sierteelt met een hoog gebruik van gewasbeschermingsmiddelen binnen een afstand van 50 meter van sierteeltgevoelige functies. Ten tweede kunnen telers hun bedrijfsactiviteiten met betrekking tot sierteelt voortzetten indien zij overgaan op het gebruik van minder gewasbeschermingsmiddelen of van andere gewasbeschermingsmiddelen, namelijk de middelen die ook zijn toegestaan bij biologische sierteelt. Daarnaast kunnen telers het perceel blijven gebruiken voor andere, minder belastende teelt(en), voor zover zij dat niet al deden.

De wijziging van het omgevingsplan voorziet bovendien, om tegemoet te komen aan de commerciële belangen van de telers, in een afbouwpad. De norm van 20 kilogram gewasbestrijdingsmiddelen per hectare per jaar hoeft niet van de ene op de andere dag te worden bereikt, maar kan met een tussenstap worden gehaald. De raad heeft hierbij aansluiting gezocht bij de ambities van De Drentse Lelie. Dit is een ambitieus programma van Drentse lelietelers, dat onder andere erop is gericht om eind 2027 niet méér dan 20 kilogram gewasbeschermingsmiddelen per hectare per jaar te gebruiken in de lelieteelt. In de ogen van de raad is dit doel aan te merken als een best practice in de lelieteelt. De belangen van de lelietelers zijn in voldoende mate meegenomen, door hen de mogelijkheid te bieden bij deze best practices aan te sluiten. Uit oogpunt van voorzorg wordt deze hoeveelheid ook als maximum gehanteerd voor andere soorten teelt die onder de sierteeltactiviteit vallen.

3. Opleggen extra bovenwettelijke regels en vertrouwen in voorspelbare overheid

Gesteld wordt dat het opleggen van extra bovenwettelijke regels een gevoel van onrecht en discriminatie oproept. Er wordt op gewezen dat er aan geldende wet- en regelgeving wordt voldaan, en dat ondernemers erop moeten kunnen vertrouwen dat de overheid voorspelbaar handelt. Als tijdens de looptijd van investeringen nieuwe beperkingen worden opgelegd heeft dat grote gevolgen voor de bedrijfsvoering.

Reactie

Het voorzorgsbeginsel kan niet worden gezien als bovenwettelijk, het voorzorgsbeginsel komt immers voort uit wet- en regelgeving (onder andere EU-recht). De gemeente acht het noodzakelijk om op basis van het voorzorgsbeginsel te handelen aangezien de mogelijke gevolgen van gewasbeschermingsmiddelen voor de gezondheid vooralsnog niet duidelijk zijn, terwijl er wel een serieuze vrees is voor schadelijke gezondheidseffecten. Het voorzorgsbeginsel biedt niet alleen een bevoegdheid om te handelen, maar kan juist ook handelen van een overheid vereisen. Juist door de regeling in het omgevingsplan wordt duidelijkheid geboden aan zowel telers als de omgeving. Uiteraard kan niet uitgesloten worden dat in de toekomst sprake is van externe ontwikkelingen, bijvoorbeeld door gewijzigde wetenschappelijke inzichten of nieuwe landelijke regelgeving. Indien nodig zal de gemeente

hier haar regelgeving ook op aanpassen. Voor zover dit effecten heeft op de bedrijfsvoering, geldt dat dit enerzijds op z'n minst gedeeltelijk behoort tot het ondernemingsrisico, en anderzijds voor zover het niet behoort tot het ondernemingsrisico, mogelijk te zijner tijd in aanmerking komt voor nadeelcompensatie.

Discriminatie is niet aan de orde, aangezien de regeling voor eenieder hetzelfde is. De regeling richt zich daarbij op het beperken van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, zodat wordt aangesloten op hetgeen gangbaar is bij reguliere akkerbouwgewassen. Daarom ziet de regeling enkel op sierteelt met een hoog gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Bij een lager gebruik dan 20 kg per hectare per jaar wordt namelijk verondersteld dat sprake is van een gebruik vergelijkbaar als bij reguliere akkerbouwgewassen. Voor overige gewassen wordt derhalve geen noodzaak gezien om een regeling toe te passen. Tot slot wijzen wij erop dat ook in andere gemeenten met grootschalige sierteelt, normen worden aangescherpt (tot aan volledig spuitvrije zones toe). Westerveld neemt dus geen uitzonderingspositie in.

4. Gewasbeschermingsmiddelen wijzigen naar chemische gewasbeschermingsmiddelen

Gevraagd wordt om het woord 'gewasbeschermingsmiddelen' in de nieuwe regels in het omgevingsplan te wijzigen naar 'chemische gewasbeschermingsmiddelen'. Door dit op deze manier te wijzigingen wordt meer ruimte gegeven aan het gebruik van biologische middelen in verhouding tot het chemische deel.

Reactie

In de regeling wordt reeds een uitzondering opgenomen voor het gebruik van middelen die toegepast mogen worden bij biologische teelten. Er wordt dan ook geen aanleiding gezien om dit woord aan te passen in de regeling.

5. Meldingsplicht zorgt voor rechtsongelijkheid en schijnveiligheid rond niet-sierteeltgewassen

Door de meldingsplicht is sprake van rechtsongelijkheid, en geeft dit een mate van schijnveiligheid rond niet-sierteeltgewassen. Er wordt met name actie ondernomen in het kader van de beeldvorming rondom sierteelt in plaats van op de eventuele risico's van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

Reactie

De meldingsplicht is voor iedere sierteler van toepassing, en sluit aan op het doel van de regeling, te weten het beperken van de impact van gewasbeschermingsmiddelen bij sierteelt op de gezondheid. In het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties heeft de gemeenteraad ruimte om prioriteiten te stellen. In dit geval vindt de gemeenteraad dat aan het potentiële gezondheidsrisico van hoog gebruik van gewasbeschermingsmiddelen bij sierteelt extra gewicht toekomt, nu sierteelt – anders dan de teelt van voedsel – niet bijdraagt aan doelstellingen op het gebied van voedselzekerheid. De raad ziet dan ook onvoldoende rechtvaardiging voor het toestaan van een structureel hoger gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de sierteelt dan in de akkerbouw. Daarom richt de gemeenteraad zich op sierteelt waarbij sprake is van een hoog gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Voor reguliere akkerbouwgewassen wordt voorts op basis van objectieve gegevens (CBS-cijfers) ervan uitgegaan dat daarbij over het algemeen geen hoger gebruik aan gewasbeschermingsmiddelen is dan bij sierteelt, hetgeen de keuze voor de meldplicht enkel voor sierteelt eveneens rechtvaardigt. Bovendien is de regeling naar aanleiding van de discussie rondom het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen specifiek in de sierteelt opgesteld. Voor het overige doet de gemeenteraad met deze omgevingsplanwijziging geen enkele uitspraak over de gezondheidsrisico's bij niet-sierteeltgewassen.

6. Bestaand legaal gebruik – bijzondere bescherming

Gesteld wordt dat door provincie Drenthe voor een groot aantal percelen expliciet is vastgesteld dat sprake is van bestaand gebruik. Gevraagd wordt om expliciet te motiveren waarom dit bestaande gebruik beperkt wordt.

Reactie

De regeling voorziet in overgangsrecht, wat betekent dat het verbod niet van toepassing is op een sierteeltactiviteit die reeds was aangevangen op 1 januari 2026. Onder een reeds aangevangen sierteeltactiviteit wordt verstaan sierteelt die feitelijk is aangevangen door het zaaien, planten of anderszins in de grond brengen van het gewas, of waarvoor reeds voorbereidingshandelingen zijn verricht die maken dat een agrarisch perceel het eerstvolgende plantseizoen na 1 januari 2026 niet anders kan worden gebruikt. Hiermee wordt het bestaand gebruik gerespecteerd. De raad ziet evenwel geen rechtvaardiging voor de gedachte dat het bestaand gebruikt tot in lengte der dagen ongemoeid te laten. Naar het oordeel van de raad is het voldoende evenredig om bestaand gebruik nog één plantseizoen te beschermen en daarna te laten meebewegen in het afbouwpad.

7. Kwijtraken pacht- en huurgronden.

Aangegeven is dat niet ieder bedrijf uit eigen gronden bestaat, maar dat ook deels sprake is van huur-, pacht- of ruilgronden. Gesteld wordt dat grondeigenaren hun grond eerder beschikbaar stellen aan ondernemers waarvoor geen beperkingen gelden ten aanzien van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Hierdoor worden niet uitsluitend de gebruiksmogelijkheden op eigen percelen beperkt, maar bestaat ook het risico dat een aanzienlijk deel van de huur- en pachtgronden kwijt worden geraakt.

Reactie

De beperkingen leiden niet tot een situatie waardoor de gronden onbruikbaar zijn voor telers. Er reesteren voldoende mogelijkheden om alsnog huur-, pacht- of ruilgronden agrarisch toe te passen. Bovendien geldt dat telers nog kunnen overschakelen naar een ander gewas, of hun sierteeltactiviteiten dusdanig kunnen vormgeven zodat zij binnen de uitzonderingsmogelijkheden van het verbod vallen. Ook zijn middelen die gebruikt mogen worden bij biologische sierteelt alsnog toegestaan. Voorts wordt opgemerkt dat het verbod uit het omgevingsplan slechts toeziet op een strook van 50 meter. Het zou voor de eigenaar van gronden derhalve geen consequenties hoeven te hebben of voor de teler voor een zone met een omvang van 50 meter beperkingen gelden. Voor het overige is de raad er niet van overtuigd dat grondeigenaars niet bereid zouden zijn om hun gronden te verhuren of verpachten aan specifiek siertelers – en dat specifiek vanwege de omgevingsplanwijziging. Hoe dan ook is het steeds aan de grondeigenaar om te kiezen of, aan wie en met welk gebruiksdoel hij zijn grond wil verhuren of verpachten. Daar kan en mag de gemeente in het omgevingsplan geen regels over stellen.

8. Kilogrammen geen goede maat

In één van de zienswijzen wordt eveneens naar voren gebracht dat de grens van 20 kilogram gewasbeschermingsmiddelen per hectare per jaar geen goede benadering is, omdat kilogrammen niets zeggen over de daadwerkelijke risico's. Landelijk wordt gewerkt aan een systeem gebaseerd op milieubelastingspunten. Dit wordt gezien als een geschiktere benadering. Verzocht wordt om te motiveren waarom niet wordt aangesloten op een dergelijk systeem.

Reactie

Vooralsnog is de systematiek van milieubelastingspunten gericht op het milieu, en dan specifiek de indicatoren het waterleven, bodemleven en grondwater. Een dergelijk systeem is niet voorhanden met het oog op specifiek volksgezondheid, terwijl dat wel is waar deze regeling en de bevoegdheid van de gemeente op ziet. Op het moment dat nieuwe inzichten tot een beter systeem leiden, wat gezondheid op een volwaardigere manier kan meenemen, zal de gemeente mogelijk haar regels hierop herzien. Tot op heden is het werken met de totale hoeveelheid gebruikte gewasbeschermingsmiddelen een imperfecte, maar desalniettemin geschikte manier om het doel van bescherming van volksgezondheid te bereiken.

9. Evenredigheid

Verzocht wordt om te beoordelen of de regeling voor bestaande bedrijven wel evenredig is. Hierbij wordt verzocht om specifiek aandacht te besteden aan bestaand gebruik, reeds gedane investeringen, moderne emissiebeperkende technieken, afhankelijkheid van huur-, pacht- en ruilgronden, economische gevolgen en de gevolgen voor de continuïteit van bestaande familiebedrijven.

Reactie

Door de gemeente is gezocht naar een goede balans tussen de belangen van de bedrijven en de belangen voor de volksgezondheid. Van geen maatregelen tot een geheel verbod op sierteelt worden de regels uit het omgevingsplan redelijk geacht. Bestaand gebruik mag hierbij voortgezet worden, aangezien het beëindigen van bestaande activiteiten in het kader van het voorzorgsbeginsel als te radicaal en daarmee als onevenwichtig wordt beschouwd. Bovendien geldt dat telers nog kunnen overschakelen naar een ander gewas, of hun sierteeltactiviteiten dusdanig kunnen vormgeven zodat zij binnen de uitzonderingsmogelijkheden van het verbod vallen. De investeringen die gedaan zijn kunnen aldus alsnog toegepast worden, juist om aan de regels van het omgevingsplan te kunnen voldoen. Sierteelt waarbij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen lager is dan 20 kg per hectare per jaar is immers alsnog toegestaan. Ook zijn middelen die gebruikt mogen worden bij biologische sierteelt alsnog toegestaan. Voorts wordt opgemerkt dat het verbod uit het omgevingsplan slechts toeziet op een strook van 50 meter. Dit geeft telers – ongeacht de eigendomssituatie van de toe te passen percelen - voldoende mogelijkheden waarmee de continuïteit van het bedrijf niet in het geding hoeft te komen. Op veel plekken (namelijk: waar teelt niet in de nabijheid van sierteeltgevoelige locaties plaatsvindt) heeft de afstandsnorm bovendien überhaupt geen impact op bestaande bedrijfsvoering. En ook waar de afstandsnorm wel tot beperkingen leidt, zijn vaak tussen agrarische percelen en sierteeltgevoelige locaties wegen of andere niet-sierteeltgevoelige locaties aanwezig. In die gevallen “verliest” de teler ook niet de volle 50 meter aan bruikbare ruimte.

Voor de opmerking in deze zienswijze over huur-, pacht en ruilgronden verwijzen wij naar onze reactie op zienswijze nr. 7.

Voor de commerciële belangen van telers is zoveel mogelijk oog gehad in het kader van de belangenafweging, zo blijkt uit bovenstaande en ook uit het afbouwpad waarmee tegemoetgekomen wordt aan het doenvermogen van telers. Verder is het niet uitgesloten dat er ook telers zijn voor wie dit, of mogelijke externe ontwikkelingen (bijvoorbeeld wetenschappelijke inzichten die leiden tot nieuwe regelgeving of toekomstige landelijke wetgeving) toch tot een financiële tegenvaller leidt. Voor zover dit effecten heeft op de bedrijfsvoering, geldt dat dit enerzijds op z'n minst gedeeltelijk behoort tot het ondernemingsrisico, en anderzijds voor zover het niet behoort tot het ondernemingsrisico, mogelijk te zijner tijd in aanmerking komt voor nadeelcompensatie.